

1. Taina preoției ca slujire sfântă

Preoția, ca sfântă slujire, este aleasă și înaltă atât prin temeiul său dumnezeiesc, cât și prin lucrarea ei apostolească.

Preoția este slujire aleasă și înaltă din pricina temeiului ei dumnezeiesc, fiindcă acest temei este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos, Care, aducându-Se pe Sine pentru noi jertfă și prinos lui Dumnezeu-Tatăl, „spre miros de bună mireasmă”¹, a devenit Mare Arhiereu, fiind uns arhiereu de Dumnezeu, „după rânduiala lui Melchisedec”², și „Care a și stătut în ceruri de-a dreapta Tronului măririi, ca liturghisitor al celor sfinte și al cortului adevăratei mărturii, pe care l-a înțemeiat Domnul, iar nu omul”. Acest Mare Arhiereu a predat sfinților Lui ucenici și apostoli Taina sfinți-

¹ Ef. 5:2.

² Evr. 8: 1-2.

rii, ca să rămână până în veac, și i-a arătat sfinți(ți) pe acești liturghisitori ai dumnezeieștilor Taine, „trimițându-le lor Duhul Sfânt”¹. Iar ei au predat-o mai departe ucenicilor lor, de la care și noi am primit-o, prin harul și prin lucrarea Duhului Sfânt. Preoția este Taină mare și sfântă și prin lucrarea apostoliei, care și ea este mare și sfântă, fiindcă scopul preoției este acela de a sfinți și a mântui întreaga omenitate, prin transmiterea harului mântuirii la toate generațiile ce vor veni până la săvârșirea veacului, după cum întreaga omenitate se mântuie prin jertfa Mântuitorului omenirii, Iisus Hristos. Sfântul Dionisie Areopagitul numește preoția diaconie sfântă, chip al ierarhiei celei mai presus de lume și Împărăție dumnezeiască și sfântă.² Iar părintele nostru Ioan Gură de Aur, mărturisind și el acestea, adaugă: „este săvârșită aici, pe pământ, dar își are rânduiala și temeiul de la cetele cele cerești.”³

Dar preoția nu este numai slujire mare și înaltă și sfântă diaconie, ci și o mare Taină, sfântă și dumnezeiască, prin temeiul ei dumnezeiesc, prin scopul pe care îl urmărește, prin caracterul ei dumnezeiesc și prin cele săvârșite de ea mai presus de înțelegere.

Este Taină, fiindcă, prin slujirea preoției, oamenii, care sunt pământești, primesc rânduiala cetelor cerești și devin „duhuri” liturghisitoare și mădulare ale

¹ *Slujba Duminicii Rusaliilor*, „Penticostar”, Ed. Slujirii Apostolice a Bisericii Greciei, Atena, 1959, 202.

² Dionisie Areopagitul, *Despre ierarhia bisericească*, I, 2, PG 3 372C 373B.

³ Sf. Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, III, 4, PG 48, 642.

ierarhiei celei mai presus de lume și, ca niște îngeri ai lui Dumnezeu, slujesc Liturghia. Este Taină, fiindcă, prin preoție, pământul devine una cu cerul, iar cele din ceruri se desăvârșesc pe pământ. Căci sus, în ceruri, este tronul și jertfelnicul cel adevărat, iar Serafimii, care stau în cerc, zboară jur-împrejur, înălțând întreita cântare: „Sfânt, Sfânt, Sfânt Domnul Savaot, plin e cerul și pământul de mărirea Ta.”¹ Aici, pe pământ, este un chip corespunzător (*antitupon*) al jertfelnicului celui din ceruri și în jurul acestuia preoții, ca niște îngeri, cântă *Trisagionul*. Acolo este cărbune aprins pe jertfelnic și clește, iar Serafimii oferă cu cleștele cărbunele de pe jertfelnic.² Aici este cărbunele cel viu, „cleștele” (aici, potirul – *n.n.*), și preotul care împărtășește Trupul și Sângele Mântuitorului Hristos. Acolo îngerii săvârșesc într-o adevăr pe jertfelnic dumnezeiasca Liturghie. Aici preoții aduc înainte pe jertfelnic jertfa cea fără de sânge.

Este Taină, fiindcă prin preoție cele pământești se împodobesc, pământul este ridicat la cer, și cerul se pleacă la pământ. Îngerii cu oamenii se unesc în cântare și oamenii cu îngerii dimpreună Îl preamăresc pe Dumnezeu. Preoția este asemenea cu o scară care unește cerul și pământul și toată făptura o conduce de pe pământ la cer. Dumnezeiescul nostru părinte Ioan Gură de Aur spune despre preoție: „Vezi cât de mare este puterea preoților! Gândește-te la Botez, care este iertarea păcatelor și înfierea, gândește-te la Sfintele Taine, la miile de bunătăți, cele care îți vin ție prin

¹ Is. 6:3.

² Is. 6:6.

punerea mâinilor preoților și prin rugăciunea săvârșită de ei.”¹

Într-adevăr, este cel mai înalt dintre darurile cele dumnezeiești, din câte a hărăzit Dumnezeu oamenilor, și izvorul, ca să spunem așa, al tuturor darurilor lui Dumnezeu către om, fiindcă prin puterea preoției, ca dintr-un izvor îmbelșugat, se revarsă toate bunătățile trimise din cer către oameni. Despre mărirea Tainei Preoției și Sfântul Teodor Studitul spune: „Aceste două daruri mai cu osebire le-a dat Dumnezeu oamenilor, preoția și Împărăția, prin care se slujesc Sfintele Taine, și cele pământești se împodobesc precum în ceruri.”² Pe Taina Preoției se întemeiază Biserica dreptcredincioșilor creștini: „preoție împărătească, neam sfânt.”³ Căci cu adevărat ce este mai măreț, mai înalt, mai sfânt sau mai slăvit între vrednicile de pe pământ decât preoția? Nimic, într-adevăr; fiindcă preotul, fiind luat dintre oameni, prin preoție mijlocește către Dumnezeu pentru oameni cele privitoare la viața și mântuirea lumii. Gândindu-se la cinstea aceasta mai presus de minte dată omului prin preoție, dumnezeiescul Ioan Gură de Aur, minunându-se de puterea dumnezeiască pusă în lucrare prin preot și de înfricoșătoarele Taine săvârșite, spune: „Gândește-te la Botez!” Ce vrea oare să arate prin aceasta? Ce altceva decât Marea Taină săvârșită prin mâinile preoților, prin care se naște din nou omul cel omorât

¹ Ioan Gură de Aur, *Tâlcuire la Epistola către Romani, Omilia 11*, PG 60, 484.

² *Epistola către Împăratul Nichifor*, PG 99, 961 A.

³ Petru, 2:9.

prin păcat? Ce altceva vrea să spună decât minunea ce se săvârșește prin învierea din morți a celui botezat în Hristos? Oare nu prin păcat este moartea? Căci oricine se naște în păcat se naște într-o moarte, dar, unindu-se cu Hristos prin Botez, înviază iarăși spre viața veșnică...¹ Și cu adevărat, cât de mult sunt mai presus de fire cele săvârșite prin această Taină! Dar, iată, dumnezeiescul părinte arată și o altă putere, la fel de minunată, a preoției. „Privește, zice, iertarea păcatelor!” Iată cu adevărat ceva măreț și necuprins cu mintea! „Cine poate ierta păcatele afară numai de Dumnezeu?”² spuneau iudeii. Și iată, oameni smeriți, care au îmbrăcat veșmântul preoțesc, pot ierta păcatele celor care sunt oameni asemenea cu ei, fiindcă prin dumnezeiasca preoție s-au îmbrăcat întru putere și s-au încins³. Puterea încredințată lor de a lega și dezlega păcatele i-a arătat pe preoți înaintea oamenilor, îndrăznesc să spun, dumnezei pe pământ, fiindcă „cele pe care le lucrează preoții pe pământ, pe aceleași și Dumnezeu le împlinește în ceruri și iertarea săvârșită aici de robii Lui Stăpânul o întărește”⁴, spune dumnezeiescul Gură de Aur. Ce mare putere! Ce mare este Taina săvârșită! Oameni pământești, prin preoție, dobândesc putere dumnezeiască! Deși se petrec pe pământ, energiile cuvintelor lor au săvârșirea și plinirea în ceruri. Și fapta urmează îndată cuvintelor, cerul desăvârșește lucrul săvârșit pe pământ. Cu

¹ Rom. 6:2-5; Col. 2: 12-13.

² Marcu, 2:7.

³ Ps. 92:1.

⁴ Ioan Gură de Aur, *Despre preoție*, III, 3, PG, 48, 643.

adevărat mare și necuprinsă este taina împlinită prin preoție! Dar iată că dumnezeiescul părinte ne arată nouă și un alt lucru minunat. „Vezi, zice, înfierea!” Care înfiere? Înfierea care vine de la Preasfântul Duh. Fiindcă duh de înfiere¹ primesc cei ce se nasc iarăși din Duhul Sfânt, ca să devină fii ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori cu Hristos² ai Împărăției Cerurilor, și aceasta, prin Taina Preoției. Dar iarăși, încă și alte lucruri – arată dumnezeiescul nostru părinte – care se săvârșesc prin puterea preoției. „Vezi, zice, Sfintele Taine!” Toate cele Șapte Taine le arată ca pe o unică, minunată putere a preoției. Prin ce cuvinte voi exprima măreția acestor Șapte Taine? Vor fi de ajuns cuvintele ca să descriu întreagă măreția Tainelor? Fiindcă cele plinite prin Sfintele Taine covârșesc minte și cuvânt. Pentru aceea, socotesc firesc să spun că Tainele sunt dumnezeiești și că dumnezeiesc este ceea ce se lucrează prin preoți, organe simțitoare ale unor lucruri săvârșite mai presus de simțire, acestea fiind statornicite prin mila dumnezeiască. Mi se pare potrivit să spun că aceștia sunt slujitorii lui Dumnezeu. În această numire se cuprinde întreaga măreție a Tainei Preoțești și se concentrează întregul scop al rațiunilor ei întemeietoare. Și nesecat este izvorul harurilor preoției „Vezi, zice, miile de bunătăți care îți izvorăscție din punerea mâinilor preoților și prin rugăciunea făcută de aceștia? Care sunt bunătățile revărsate prin punerea mâinilor asupra celor ce vin la preoți? Care

¹ Rom. 8:15.

² Rom: 16-17.

sunt deci aceste bunătăți? Timpul nu mi-ar ajunge dacă m-aș apuca să le înșir¹ pe fiecare în parte și după nume. Fiindcă toate bunătățile, atât duhovnicești, cele pe care le primim din cer, cât și trupești, ne vin nouă prin punerea mâinilor sfințite. Cugetă ce mulțime de bunătăți este dată cu adevărat celor credincioși prin binecuvântarea preoților. Prin punerea mâinilor preoților, pogoară harul Preasfântului Duh. Prin punerea mâinilor, bolile se izgonesc; se îndepărtează cele demonice; se dezleagă legăturile păcatelor; prin mâinile preoților se dau binecuvântările și toate celelalte bunătăți. Să audă rugăciunile încordate ale preoților și să cunoască cel ce voiește câte bunătăți se revarsă lumii prin rugăciunile făcute de ei. Acești mijlocitori trezvitori stau neîncetat între Dumnezeu și om, rugând pe Dumnezeu ziua și noaptea pentru viața și mântuirea lumii. „Mijlocitor între Dumnezeu și firea omenească” – spune dumnezeiescul Ioan Gură de Aur – „a stat preotul, aducându-ne nouă cinstirile de acolo și ducând acolo rugăciunile de la noi.”² Și îl roagă pe El ca să primească jertfa noastră și rugăciunile poporului și să dăruiască milă, iertare, mântuire și ascultare în toate. Prin rugăciunile preoților vine harul lui Dumnezeu asupra poporului și sunt împărțite îmbelșugatele daruri ale Preasfântului Duh. Prin rugăciunile lor, sufletele și trupurile credincioșilor se sfințesc și paraclisele lor aduc vindecare fără a cere vreo plată. Profetul Isaia îl numește dumnezeu pe preot, zicând: „pe Judecă-

¹ Evr. 11:32.

² Sf. Ioan Gură de Aur, *Omilia 5*, 1, PG 56, 131.

tori să nu-i grăiești de rău, iar pe căpetenia poporului tău să nu o hulești!”¹ Tâlcuind acest cuvânt profetic, dumnezeiescul Gură de Aur spune că profetul, când a spus Judecători, se referea la preoții lui Dumnezeu, la cei sfințiți cu harul preoției, fiindcă pe aceștia Legea îi numește dumnezei². Dumnezeu Însuși îl numește pe Moise dumnezeu înaintea lui Faraon, zicând: „Iată, Eu fac din tine un dumnezeu pentru Faraon, iar Aaron, fratele tău, îți va fi proroc.”³

2. Despre necesitatea arhieriei în Biserică

Dionisie, Patriarhul Constantinopolului (1672), arată despre necesitatea arhieriei: „Cu privire la arhierie spunem că este necesară în Biserică, fiindcă Însuși Acela, fiind Mare Arhiepiscop în ceruri, a rânduit în Biserică «păstori și dascăli», după cum spune Apostolul, «spre desăvârșirea celor sfințiți» și spre zidirea trupului Bisericii”⁴.

Așadar pe cât este de necesară zidirea trupului lui Hristos, pe atât de necesară ne apare arhieria prin care se desăvârșește această zidire. Că Hristos este arhiepiscopul în veac, după rânduiala lui Melchisedec⁵, nimic altceva nu vrea să spună prin „până în veac” decât fap-

¹ Ex. 22:27. *LXX îi numește pe Judecători, care erau mijlocii poporului înaintea lui Dumnezeu, θεοός, dumnezei.*

² Ioan Gură de Aur, *Omilia la Facere*, 65, PG, 54, 565.

³ Ex. 7:1.

⁴ Ef. 4:12.

⁵ Evr. 5:5-6.

tul că, prin preoții Lui [care sunt preoți de la El], prin intermediul lor deci, El Însuși sfințește și este sfințit până în veac. Dar temeiul pricinuitoare și desăvârșitor al preoților nu este nimeni altul decât arhiepiscopul, după cum spune și Sfântul Dionisie: „Dar nici preotul nu va fi el însuși preot de la sine, afară numai prin desăvârșirea care vine de la puterea ierarhică moștenită de la El”¹. Pentru aceasta Tit și Timotei au fost, în chip necesar, învredniciți de arhierie de către apostolii înșiși, ca să rânduiască în cetăți preoți și diaconi și pe ceilalți slujitori ai dumnezeiștilor rânduiei², pentru împlinirea în Biserica lui Hristos a sfintei ierarhii. Din acestea provine și cealaltă problemă, că arhiepiscopul este dreptarul pentru preoți, care sunt învredniciți de către acesta prin dumnezeiescul har și împlinesc rânduiala impusă de el. Căci „cel mai mic se binecuvântează de către cel mai mare și este supus acestuia întru toate”³. (Acestea au fost spuse de către Patriarhul Dionisie, în Sinodul reunit în Constantinopol în 1672, și au constituit cel mai însemnat capitol al întregului sinod).

3. Superioritatea preoției în Noul Testament față de preoția Vechiului Testament

Diferența majoră dintre preoția Noului Testament și preoția Vechiului Testament este de aceeași natu-

¹ Sf. Dionisie Areopagitul, *Despre ierarhia bisericească*, 5, PG 3, 505C.

² Tit, 1:5.

³ Mansi, 34B, 1784B-D și 37, 457-459.

ră cu diferența dintre cele două testamente, cel vechi și cel nou, anume cu diferența stabilită între umbră și întrupare, între chip și adevăr. Fiindcă vechiul cult și vechea preoție erau chipul și umbra Noului Testament, iar jertfele și diferitele ierurgii ale Vechiului Testament erau chipul și umbra tainelor viitoare¹.

Superioritatea preoției neotestamentare față de cea din Vechiul Testament se arată și din temeiul ei. Preoția vechiului cult îl avea drept temei pe Aaron, un om supus păcatelor, arătat de către Moise ca preot al lui Dumnezeu², iar preoția Noului Testament îl are temei pe cel mai înalt Arhiereu, pe Însuși Dumnezeu-Om, pe Domnul nostru Iisus Hristos³, Care i-a arătat pe apostolii Lui, prin pogorârea Duhului Sfânt, arhieriei mistagogi și liturghisitori ai dumnezeieștilor Lui Taine.

Dar și diferența de jertfă adusă lui Dumnezeu marchează superioritatea preoției Noului Testament. Fiindcă Aaron a adus jertfă sângeroasă, el jertfind boi și tauri, țapi, viței și junci, iar preotul Noului Testament aduce jertfa cea fără de sânge, jertfa cea duhovnicească a Fiului și Cuvântului lui Dumnezeu, Care S-a jertfit pe Sine pentru viața și mântuirea lumii.

4. Despre rânduiala preoției

Preoția este o rânduială a dumnezeieștii taine celei simțitoare, având putere duhovnicească, săvârșită de

¹ Col. 2:17; Evr. 8:5; 10:1.

² Ex. 28:1 et passim.

³ Evr. 4:15; 5:7, 26-28; 8:1; 9:11.

către bărbați pentru mântuirea și ajutorul oamenilor, „Taină încredințată nouă de către Domnul Dumnezeu-ul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos.”¹

Preoția ca Taină îl arată pe preot organ al Duhului Sfânt, mistagog și liturghisitor al dumnezeieștilor ierurgii; prin preoție, un om din rândul oamenilor săvârșește pentru oameni cele către Dumnezeu. Sfântul Grigorie de Nyssa spune: „Aceasta este puterea Cuvântului care pe preot îl face cuvios și prețuit prin reînnoirea binecuvântării, deosebindu-l de restul comunității. Căci ieri și mai înainte vreme, fiind unul singur între mai mulți, era arătat în chip străin conducător al poporului, înainte mergător, învățătorul evlaviei, mistagog al tainelor nepătrunse. Și acestea le face nefiind în legătură cu nimic din cele ale trupului sau ale materiei, ci, fiind, după toate aparențele, același care era, printr-o putere nevăzută și prin har, își schimbă sufletul cel nevăzut la o stare mai îmbunătățită.”² „Taina sfințirii preoțești este desemnată prin diferite numiri: *hirotonia*³, *hirotonire taini-*

¹ Gavriil, Mitropolitul Filadelfiei, al Monemvasiei Sevirului, *Rânduiala cu privire la Sfintele Taine*, în Preafericitul Hrisant, Patriarhul Ierusalimului, *Rânduielei*, editată de Sfânta Mitropolie a Târgoviștei a Ungrovlahiei, 1715 (v. Penelopi Stathi, Hrisant Notaras, *Patriarhul Ierusalimului, Înainte Mergător al iluminismului neoelenic*, Atena, 1999, pp. 186-189.

² Sf. Grigorie de Nyssa, *Cuvânt la sărbătoarea Luminilor*, PG 46, 58 D 584A.

³ Sf. Ignatie Teoforul, *Către locuitorii Filadelfiei*, 10 PG 5 837. A. *Rânduielei apostolești*, Cartea a 7-a, 16, 17, PG 1113B-1116B. Ioan Gură de Aur, *Comentarii la Faptele Apostolilor*. Omilia 14, 3, PG, 60, 116.

că¹, *treapta preoției (ordinatio)*², *binecuvântare preoțească (benedictio presbyterii)*³, *taină a sfințirii preoțești*⁴ (*sacramentum antistitis*).⁵ Sfântul Ignatie, în *Epistola către Tralieni*, 2, 3, spune: „În afara păstorilor Bisericii, nu există alegere, nici adunare a sfinților, nici adunare a cuvioșilor”⁶.

5. Despre temeiul preoției în Biserică

În Biserica lui Hristos, preoția își are începutul de la pogorârea Sfântului Duh peste sfinții ucenici și apostoli ai Mântuitorului Hristos.⁷ Apostolii mai înainte de pogorârea Duhului Sfânt nu aveau vrednicia preoției, fiindcă Duhul Sfânt, Cel Ce dăruiește toate și Care îi desăvârșește pe preoți, încă nu venise la aceștia. Era așadar necesară pogorârea, ca să fie unși prin Sfântul Duh. De aceea Domnul le poruncește de mai înainte apostolilor: „Din Ierusalim să nu vă de-

¹ Theodoret al Cyrului, *Istoria Bisericească*, I, 9, PG, 82, 932C-937A: χειροτονία μυστικώτερα.

² Ciprian al Cartaginei, *Epistola XXVII*, I, PL, 4, 298B.

³ Aurelianus Arelatensis, *Regula ad virgines. Ordinem etiam quomodo psallere de beatis, in hoc libello iudicavimus inserendum*, PL 68, 404 C.

⁴ Pacianus, *Sermo de Baptismo*, VI, PG, 13 1093B.

⁵ Vezi și Makarios, Arhiepiscopul Lithuaniei, *Teologia dogmatică*, capitolul despre Taine, tradus de Vasileion Filippidou, Atena, 1875, p. 294.

⁶ Sf. Ignatie Teoforul, *Epistola către Tralieni*. 2, 3, PG 5, 780 A-B.

⁷ Vezi Zoirmikaviou Voroussou, Adam, *Despre purcederea Sfântului Duh numai de la Tatăl*. Lucrările teologice IX și X, traduse din limba latină, tom 2, în Roma, 1797. p. 75.

părtați, ci să așteptați făgăduința Tatălui, pe care ați auzit-o de la Mine, că Ioan a botezat cu apă, iar voi veți fi botezați cu Duhul Sfânt nu mult după aceste zile.¹ „[...] ci veți lua putere, venind Duhul Sfânt peste voi”². Darul Cinei celei de Taină a fost gândit ca temei al Tainei Sfintei Euharistii, aceea pe care o vor săvârși apostolii care devin preoți și slujitori ai Tainelor lui Hristos, după venirea Duhului Sfânt. Mai înainte de pogorârea Duhului Sfânt, Sfinții Apostoli nu au săvârșit Taina Sfintei Euharistii și nicăieri nu se mărturisește că ar fi săvârșit-o. Nici nu a spus vreodată vreunul dintre Sfinții Părinți din vechime ceva despre aceasta, nici nu există vreă mărturie sau dovadă că această Taină s-ar fi săvârșit mai înainte de pogorârea Duhului Sfânt. Apostolii sunt atestați săvârșind pentru prima dată Taina dumnezeieștii Euharistii după pogorârea Sfântului Duh.³ Aici se relatează că apostolii, după pogorârea Sfântului Duh, au frânt pâinea. Frângerea pâinii închipuie Taina Sfintei Euharistii. Aceasta se mărturisește și în cuvintele Sfântului Apostol Pavel, în *Epistola I către Corinteni*, în care zice: „Paharul binecuvântării pe care-l binecuvântăm nu este oare împărțășirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem nu este oare împărțășirea cu Trupul lui Hristos?”⁴. Mai înainte de pogorârea Duhului Sfânt se adunaseră toți, „dăruindu-se rugăciunii și cererii, împreună cu femeile și cu Maria, maica lui

¹ Fapte, 1:4-5.

² Fapte, 1, 4-8.

³ Fapte, 2, 42, 46; 20, :7:11; 27:35.

⁴ I Cor. 10:16.